

Dopis preláta (1. listopadu 2019)

Pastýřský dopis Mons.
Fernanda Ocárizze o přátelství.
„Učme se pečovat o své přátele,
aniž bychom přitom
zanedbávali své povinnosti.“

22.11.2019

Milovaní, ať mi Ježíš opatruje mé
dcery a syny.

1. Ve svém prvním dlouhém dopise,
ve kterém jsem shrnul závěry
Generálního kongresu, jsem uvedl, že
„současné podmínky evangelizace

vyžadují v daleko větší míře osobní kontakt, souvztažný aspekt tvořící jádro způsobu apoštolské činnosti, který svatý Josemaría objevil v evangeliu“.¹

Při mých četných setkáních s lidmi z různých zemí zazněly různé spontánní úvahy a otázky týkající se přátelství. Svatý Josemaría nám často připomínal, že přátelství je z lidského i křesťanského hlediska velice důležité. O jeho celoživotním přátelství s mnoha lidmi se ostatně dochovala celá řada svědectví. Jak dobře víme, kladl důraz na to, že hlavním apoštolátem Díla má být apoštolát přátelství a důvěry. V tomto dopise bych proto rád připomněl některé aspekty učení našeho Otce týkající se tohoto tématu.

Přátelství Ježíše Krista

2. Ježíš Kristus jako dokonalý člověk plně prožíval lidskou hodnotu přátelství. V evangeliu vidíme, jak se

již od útlého mládí přátelil s lidmi kolem sebe. Už když se jako dvanáctiletý vracel z Jeruzaléma domů, Maria s Josefem se přirozeně domnívali, že jde se skupinou přátel nebo příbuzných (srov. Lk 2,44). Během jeho veřejného života ho pak mnohokrát vidáme u přátel a známých, ať už na návštěvě, nebo u společného stolu: u Petra (srov. Lk 4,38), u Léviho (srov. Lk 5,29), u Šimona (srov. Lk 7,36), u Jaira (srov. Lk 8,41), u Zachea (srov. Lk 19,5) atd. Vidíme ho také s ostatními na svatbě v Káně (srov. Jan 2,1) a v chrámě (srov. Jan 8,2). Jindy zase, jak se věnuje výhradně svým učedníkům (srov. Mk 3,7).

Ježíš využívá každou příležitost k tomu, aby se s lidmi spřátelil, a často ho vidáme, jak se s nimi zastavuje a povídá. Několikaminutový rozhovor postačil samařské ženě k tomu, aby pocítila, že ji Ježíš zná a chápe. Proto také říká: *Snad je to Mesiáš?* (Jan

4,29). Emauzští učedníci poznali, že je s nimi Ježíš, jejich Přítel, při jehož slovech jim hořelo srdce, poté co s ním kráčeli po cestě a byli s ním u stolu (srov. Lk 24,32).

Pán svým přátelům často věnuje hodně času. To je případ sourozenců z Betánie, kde během dlouhých chvil strávených v přátelské atmosféře, ***Ježíš projevuje laskavost, povzbuzuje svým slovem a oplácí přátelství přátelstvím: jak nádherné musely být jeho rozhovory v Betánii s Lazarem, Martou a Marií!***² V Betánii se také učíme, že Kristovo přátelství budí hlubokou důvěru (srov. Jan 11,21), že Kristus je velmi empatický a že zvláště v utrpení je člověku nablízku (srov. Jan 11,35).

Avšak je to Poslední večeře, kdy Pán nejotevřeněji projevuje přání nabídnout nám přátelství. V důvěrné atmosféře večeřadla Ježíš říká

apoštolům: *Nazval jsem vás přáteli* (Jan 15,15). A v nich to říká i nám všem. Bůh nás nemiluje jen jako tvory, ale i jako své děti, kterým v Kristu nabízí opravdové přátelství. My mu přátelství opětujeme tím, že se svou vůlí sjednocujeme s jeho vůlí a děláme to, co chce Pán (srov. Jan 15,14).

„Idem velle, idem nolle, totéž chtít a totéž odmítat: tak definovali antičtí lidé vlastní obsah lásky: být podobný jeden druhému, což vede ke společnému chtění a myšlení. Historie lásky mezi Bohem a člověkem spočívá právě v tom, že toto společenství vůle roste ve společenství myšlení a cítění, a tak se naše chtění a Boží vůle stále více shodují: Boží vůle už není pro mne cizí vůle, která mi zvenčí ukládá přikázání, nýbrž moje vlastní vůle ze zkušenosti, že Bůh je mi intimnější víc než já sám sobě. Pak vzrůstá oddanost vůči Bohu. Potom se stává

Bůh naším štěstím (srov. Žl 73 / 72/,23-28).“³

3. Vědomí, že nás s Ježíšem Kristem pojí opravdové přátelství, nás naplňuje jistotou, protože On je věrný. „Přátelství s Ježíšem je nerozlučitelné. On nás nikdy neopustí, i když se nám někdy zdá, že mlčí. Když ho potřebujeme, dává se nám nalézt (srov. Jer 29,14) a stojí nám po boku všude, kam jdeme (srov. Joz 1,9). On totiž nikdy nezruší smlouvu. A prosí nás, abychom my ho neopouštěli: *Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás* (Jan 15,4). Když se mu ale vzdálíme, *On zůstává věrný, protože nemůže zapřít sám sebe* (2 Tim 2,13).“⁴

Opětovat Ježíšovo přátelství znamená milovat ho. Láska ke Kristu je duší křesťanského života a má se projevovat ve všem, co děláme. ***Potřebujeme bohatý vnitřní život, protože ten je jistým znamením***

přátelství s Bohem a nezbytnou podmínkou pro jakoukoli práci s dušemi.⁵ Veškerý apoštolát, všechno, co děláme pro duše pramení z přátelství s Bohem, které je zdrojem opravdové křesťanské lásky k druhým.

Když bude Bůh vaším přítelem – a přátelství s ním je nejvíce třeba pěstovat a prohlubovat –, poznáte mnoho opravdových přátel (srov. Kaz 6,17). To, co Pán udělal a dělá pro to, aby si udržel naše přátelství, chce s naší pomocí dělat i pro mnoho dalších duší.⁶

Lidská a křesťanská hodnota přátelství

4. Přátelství je velice bohatá lidská skutečnost: je to druh vzájemné lásky dvou osob, vystavěné na oboustranném poznání a sdílení.⁷ Je to druh lásky proudící „ve dvou směrech a přející druhé osobě jen to nejlepší, lásky, která plodí jednotu a

štěstí“.⁸ Proto Písmo svaté říká, že *věrný přítel je k nezaplacení, ničím nelze vyvážit jeho cenu* (Sir 6,15).

Láska pozvedá lidskou schopnost milovat na nadpřirozenou rovinu a tím pozvedá i přátelství: „Přátelství je jeden z nejušlechtlejších a nejvznešenějších citů, které očišťuje a proměňuje božská milost.“⁹ I když se tento cit může zrodit spontánně, pro svůj růst vždy potřebuje odpovídající péči a čas. „Přátelství není vztah pomíjivý a přechodný, ale stálý, pevný, věrný, který zraje postupem času. Je to vztah náklonnosti, který nás spojuje v jedno, a současně je to velkodušná láska, která nás učí hledat dobro našeho přítele.“¹⁰

5. Bůh si k uskutečnění svého vykupitelského plánu často pomáhá opravdovým přátelstvím. Starý zákon hovoří o přátelství mezi ještě mladým Davidem a Jonatánem,

následníkem izraelského trůnu. Jonatán se se svým přítelem ochotně dělí o vše, co má (srov. 1 Sam 18,4), a v těžkých chvílích připomíná svému otci Saulovi vše dobré, co mladý David učinil (srov. 1 Sam 19,4). Dává dokonce všanc svůj dědický nárok na trůn, jen aby svého přítele ochránil, *protože si ho zamiloval jako sebe sama* (1 Sam 20,17). Jejich upřímné přátelství jim je pohnutkou k tomu, aby zachovali Bohu věrnost (srov. 1 Sam 20,8.42).

Obzvláště výmluvný je také příklad prvních křesťanů. Náš otec nám připomínal, že ***se milovali navzájem, byli k sobě laskaví, milovali se z celého Kristova srdce.***¹¹ Vzájemná láska je již od počátků církve poznávacím znamením učedníků Ježíše Krista (srov. Jan 13,35).

Další příklad z prvních století křesťanství nacházíme u sv. Basila a

sv. Řehoře Naziánského. Přátelství, jež v mládí navázali, je spojovalo po celý život a podle liturgického kalendáře mají dokonce dodnes svátek ve stejný den. Sv. Řehoř vypráví: „Jediným cílem našeho konání a snažení byla ctnost a život v naději na budoucnost.“¹² Jejich přátelství je od Boha nejenže neodvádělo, ale ještě víc je k Němu poutalo: „Podle toho jsme usměrňovali svůj život a všechno své jednání: drželi jsme se Božích přikázání a jeden v druhém jsme podněcovali odhodlání žít ctnostně.“¹³

6. V každém křesťanovi, dítěti Božím, přátelství a láska jedno jsou: božské světlo, které zahřívá.¹⁴

Slovy sv. Augustina, určenými Pánu, lze dokonce říci, že mezi křesťany „není přátelství pravé, dokud Ty ho nespojíš prostřednictvím lásky“.¹⁵ Jelikož však láska může být různě silná a čas, který má člověk k

dispozici, omezený, může být i přátelství různě hluboké. Běžně tak hovoříme o *velmi dobrých přátelích* či o *velkém přátelství*, i když to nevylučuje existenci opravdových přátelství, která možná tak velká a důvěrná nejsou.

Jan Pavel II. na počátku nového tisíciletí řekl, že všechny apoštolské iniciativy budou „bezduchými prostředky“, pokud jejich středobodem nebude upřímná láska ke všem lidem, pokud nedokážeme „sdílet jejich radosti i utrpení, vytušit jejich přání, postarat se o jejich potřeby, nabídnout jim opravdové a hluboké přátelství“.¹⁶ Naše domy, které jsou určené k tomu, aby v nich probíhala rozsáhlá katecheze, mají být místem, kde lidé naleznou upřímnou lásku a naučí se být opravdovými přáteli.

7. Křesťanské přátelství nikoho nevylučuje, má být vědomě otevřeno

každému, má být velkodušné.

Farizeové kritizovali Ježíše Krista za jeho *přátelství s celníky a hříšníky* (Mt 11,19), jako by na tom bylo něco špatného. My, ve své nicotnosti a ve snaze Pána napodobovat, také ***nikoho nevylučujeme, žádné duši neodmítáme naši lásku v Ježíši Kristu. Proto je třeba, abyste pěstovali pevná, věrná a upřímná – tj. křesťanská – přátelství se všemi svými kolegy z oboru: ba co víc, se všemi lidmi, ať už je jejich osobní situace jakákoli.***¹⁷

Kristus byl plně zapojen do sociální struktury místa a doby, v níž žil, a i v tom nám jde příkladem. Sv.

Josemaría napsal: ***Pán nehovoří jen s malou, početně omezenou skupinou: hovoří se všemi. Se svatými ženami, se zástupy, s představiteli vyšší izraelské třídy, jako byl Nikodém, a s celníky, jako byl Zacheus; s lidmi považovanými za zbožné a s hříšníky, jako byla***

**samařská žena; s nemocnými i se
zdravými; s chudými, které z
celého srdce miloval; s učiteli
Zákona a s pohany, jejichž víru
vyzdvíhoval nad víru Izraele; se
starými lidmi a s dětmi. Ježíš
nikomu neodpírá své slovo. Jeho
slovo léčí, utěšuje, osvěcuje.
Kolikrát jen jsem nad Kristovým
apoštolátem rozjímal a
doporučoval to i jiným! Kristův
apoštolát byl lidský a zároveň
nadpřirozený, založený na
přátelství a důvěře!**¹⁸

Projevy přátelství

8. Přátelství je velmi přínosné v tom,
že nás učí pochopení, které je
nezbytným projevem lásky:

**Opravdové přátelství předpokládá
také upřímné úsilí porozumět
přesvědčení našich přátel, i když je
nebudeme ani sdílet ani přijímat.**¹⁹

Naši přátelé nám tak pomáhají
pochopit odlišné způsoby náhledu na

život. To nás vnitřně obohacuje, a pokud je přátelství opravdové, umožňuje nám to vnímat věci jinak, než jsme zvyklí. Jedním slovem, jde o opravdové *vcítění se* do druhých, tj. sdílení toho, co prožívají a čím procházejí.

Mít druhé rád znamená vážít si jich a brát je takové, jací jsou, s jejich problémy, chybami, s jejich životním příběhem, s jejich okolím a časem, který potřebují na to, aby se sblížili s Ježíšem. Chceme-li tedy s někým navázat skutečné přátelství, musíme v sobě rozvinout schopnost hledět na něj s láskou, dívat se na něj očima Krista. Musíme očistit svůj zrak od předsudků, naučit se vidět v druhých to dobré a nechtít je předělávat *k obrazu svému*. Naši přátelé nemusí splňovat žádné zvláštní podmínky pro to, abychom je měli rádi. Jako křesťané vidíme v každém člověku především Bohem milovanou bytost.

Každý člověk je jedinečný a stejně tak jedinečné je i každé přátelství.

Sv. Augustin řekl, že „ač má být láska ke všem stejná, ne všem zajisté podá téhož léku; táž láska s jedním sdílí útrpně bolesti porodu, k jinému se druží v jeho slabosti (...), k jednomu je milá, k jinému přísná, k nikomu nepřátelská, jsouc všem matkou“.²⁰

Být někomu přítelem znamená naučit se k němu přistupovat tak, jak to dělá Pán: ***Bůh se při tvoření duší nikdy neopakuje. Každý je takový, jaký je, a s každým je třeba jednat podle toho, jak ho stvořil Bůh a kudy ho vede Bůh.***²¹ Protože přátelství znamená hledat a chtít pro přítele dobro, znamená to také s ním a pro něj trpět. V těžkých chvílích velmi pomáhá obnovit víru v to, že Bůh jedná v duších vlastním způsobem a tempem.

9. Přátelství má také nedocenitelnou společenskou hodnotu, protože

posiluje harmonické vztahy v rodinách a pomáhá vytvářet důstojnější společenské prostředí.

Byli jste Bohem povoláni, píše náš Otec, abyste žili uprostřed světa a sdíleli s ostatním lidmi – od kterých se nijak nelišíte – radosti a bolesti, úsilí a ideály, touhy a dobrodružství. Na všech svých cestách se jistě budete snažit se všemi dobře vycházet, protože k tomu nás vede naše spiritualita: se všemi žít v souladu, se všemi se sbližovat, a tak pomáhat vytvářet ovzduší přátelství a pokoje.²²

Přátelské ovzduší, které má každý kolem sebe šířit, je výsledným plodem dlouhodobé snahy zpříjemňovat druhým život. Chceme-li, aby lidé cítili pochopení a byli šťastní, měli bychom v sobě pěstovat vlídnost, radost, trpělivost, optimismus, jemnost a všechny ostatní ctnosti, které zpříjemňují vzájemné soužití: *Přívětivé slovo*

*získává přátele a zdvořilý jazyk
přitahuje mnoho pozdravů (Sir 6,5).*
Snaha o zlepšení vlastního
charakteru je nezbytnou podmínkou
pro snadnější navazování
přátelských vztahů.

Určitý způsob vyjadřování může totiž
vytváření přátelského ovzduší
narušovat a ztěžovat. Vyjadřovat
např. příliš ostře vlastní názor, dávat
najevo, že svůj postoj považujeme za
ten nejlepší, nezajímat se o to, co
říkají ostatní, to vše člověka uzavírá
do sebe. Někdy takové chování může
svědčit o neschopnosti rozlišit, co je
věcí názoru a co ne, nebo o sklonu
absolutizovat témata, pro která
neexistuje jednoznačné řešení.

10. Náš křesťanský zájem o druhé
vychází ze spojení s Kristem a ze
ztotožnění se s posláním, pro které si
nás vyvolil: ***Jsme tu pro všechny
lidi: před nikým se neuzavíráme,
jsme otevřeni všem a v srdci nám***

**zní slova Našeho Pána Ježíše
Krista: Je mi líto zástupu, protože
už tři dni jsou se mnou a nemají co
jíst (Mk 8,2).**²³—

Upevňování přátelských pout
vyžaduje čas a péči a také schopnost
překonat pohodlnost a vzdát se
vlastních představ. Křesťan se za to
má především modlit a být si jist, že
právě v modlitbě je ukryta ta pravá
síla, která dokáže proměnit svět: **Aby
se náš svět ubíral jediným
správným směrem, směrem
křesťanským, musíme žít ve
věrném přátelství se všemi lidmi.
Naše přátelství musí být založeno
na přednostním věrném přátelství
s Bohem.**²⁴—

Upřímnost a přátelství

**11. Opravdový přítel nemůže
příteli nastavovat dvě tváře:
přátelství, má-li být věrné a
upřímné – vir duplex animo
inconstans est in omnibus viis suis**

(Jak 1,8); muž obojaký je nestálý ve všem svém počínání –, vyžaduje sebezapření, poctivost, vzájemnou pomoc a šlechetnou a prospěšnou službu. Přítel je v té míře čestný a upřímný, v jaké s nadpřirozenou moudrostí myslí velkoryse a obětavě na druhé.²⁵ Přátelství je vztah, který je vzájemný: je to upřímné oboustranné sdílení vlastních zkušeností, kdy se jeden učí od druhého.

Podobně jako onen pastýř, který našel zatoulanou ovci (srov. Lk 15,6), nebo žena, která našla ztracenou minci (srov. Lk 15,9), se přátelé dělí o svou radost, naděje a plány a také o bolesti. Přátelství se projevuje zvláště v ochotě pomáhat, jak můžeme vidět na příkladu člověka, který přišel za Ježíšem s prosbou o uzdravení sluhy svého přítele setníka (srov. Lk 7,6). To největší přátelství však tíhne k napodobování velkorysé přátelské lásky Ježíše Krista: *Nikdo nemá větší*

*lásku než ten, kdo za své přátele
položí svůj život (Jan 15,13).*

12. Může být, že člověk z jisté rezervovanosti či ostýchavosti nedokáže svou náklonnost k druhým projevit tak, jak by chtěl. Překonání této překážky, přemožení této ostýchavosti se může stát příležitostí k tomu, aby Bůh zahrnul přátele láskou: „Opravdové přátelství v sobě nese vzájemnou upřímnou náklonnost, která je opravdovou ochranou svobody a oboustranné důvěrnosti.“²⁶ Sv. Tomáš k tomu říká, že pravé přátelství se má projevovat navenek a že vyžaduje „vzájemné milování, protože přítel jest příteli přátelský“.²⁷

Nabízet upřímně míněné přátelství předpokládá také schopnost riskovat, protože takové gesto nemusí být vždy opětováno. V životě Pána je to zřejmé např. tehdy, když se bohatý mladík rozhodne jít jinou cestou (srov. Mk

10,22), nebo když Pán při sestupu z Olivové hory pláče nad Jeruzalémem při pomyslení na ty, kteří mají zatvrzelé srdce (srov. Lk 19,41). Po takovýchto zkušenostech – které dříve či později potkají každého –, je třeba překonat strach zkusit to znovu, podobně, jako to s námi dělá Ježíš Kristus. Jinými slovy tu zranitelnost přijmout, začínat vždy znovu, nic za to nečekat a myslet jen na dobro, které z toho může vzejít, tj. opravdové přátelství.

13. Aby vzniklo vhodné prostředí pro růst plodných přátelství, musí být podporována také spontánnost a iniciativa jednotlivců v rodinném a společenském životě. Spontánnost a iniciativa nevznikají sami od sebe; je třeba je v lidech rozvíjet, vést je k tomu, aby byli sami sebou. To pak přirozeně povede k rozmanitosti, která „má být chtěná a podporovaná, třebaže pro někoho může být občas náročná. Kdo miluje svobodu, dokáže

vidět, co je pozitivního a dobrého na tom, co si myslí a dělají ostatní“.²⁸
Umět si vážit lidí, kteří jsou jiní nebo smýšlejí jinak než my, je výrazem vnitřní svobody a otevřenosti, což jsou dvě roviny pravého přátelství.

Přátelství nemá – tak jako láska, jejímž je vyjádřením – jen jednu podobu. Ne každému příteli vyprávíme všechno o svých soukromých záležitostech. Přátelství mezi manželi není stejné jako přátelství mezi rodiči a dětmi – které velice doporučoval sv. Josemaría –, nebo přátelství mezi sourozenci či kolegy v práci. V každém z těchto přátelství existuje vzájemně sdílený vnitřní prostor, který je tomu kterému vztahu vlastní. Respektovat různost v projevech důvěrnosti neznamena, že je přátelství neupřímné nebo povrchní, právě naopak, zpravidla bývá předpokladem pro zachování skutečné povahy vztahu.

Přátelství a bratrství

14. Blahoslavený Álvaro del Portillo napsal, že „synovství a přátelství jsou pro ty, kdo milují Boha, dvě neoddělitelné skutečnosti“.²⁹

Podobně hluboký vztah existuje i mezi bratrstvím a přátelstvím. Z bratrství, vztahu založeném čistě jen na společném synovství, se stává přátelství díky vzájemné lásce sourozenců, přičemž je zde potřeba oboustranný zájem, pochopení, komunikace, pozornost a jemnocit, materiální pomoc atd.

Podobně se má přátelstvím projevovat i bratrství pramenící ze společného povolání do Díla. Toto přátelství dozrává tehdy, když dobrem, které přejeme druhým, je jejich štěstí, věrnost a svatost. Zároveň toto přátelství není „partikulární“ (určené jen některým) ve smyslu výlučnosti nebo vylučování, ale je vždy otevřené

všem, i když nemáme čas a prostor na to, abychom měli ke všem stejně blízko.

S mimořádnou láskou – kterou se Boží Dílo vyznačuje – se navzájem podporujeme v touze po svatosti; a cítíme se pevní jako karty, které sami nestojí, ale když se o sebe opřou, dají se z nich postavit hrady, které nespadnou.³⁰ Ta stejná láska, která nás spojuje, sjednocuje i Dílo.

15. Přátelství je pro společně sdílené poslání stálou oporou a povzbuzením. Se svými bratry a sestrami sdílíme své radosti a plány, své starosti a touhy, i když určité věci týkající se vztahu k Bohu si z pochopitelných důvodů obvykle ponecháváme pro duchovní vedení. Stejně tak je tomu i v přátelství mezi manželi, mezi rodiči a dětmi, a mezi dobrými přáteli vůbec.

Snaha zpříjemňovat druhým život je radostnou součástí našeho každodenního života. Budeme-li se přitom řídit zdravým rozumem a nadpřirozeným pohledem, sotvakdy dojde k nějakým přemrštěnostem, vždyť jde o základní aspekt cesty ke svatosti. ***Nevadí mi stále to opakovat: lásku, tu potřebují všichni lidé, a potřebujeme ji i my v Díle. Snažte se v sobě neustále prohlubovat upřímnou a čistou lásku ke svým bratrům a sestrám. Jakákoliv věc, která je pro některé z mých dětí důležitá, má být důležitá – a to doopravdy – i pro vás!***³¹ Lidé, kteří žili s naším Otcem, si při vzpomínce na něj vybavují zvláště lásku. Lásku, která ho vedla k tomu, aby pro své děti chtěl jen to nejlepší, a která ho zároveň pobízela k tomu, aby hluboce miloval jejich svobodu.

16. Bratrská láska nám na jedné straně pomáhá vidět ostatní očima

Krista a vždy nově odhalovat jejich hodnotu, a na druhé straně nás vede k tomu, že chceme, aby byli lepší a svatější. Sv. Josemaría říkal: ***Mějte vždy široké srdce, abyste mohli milovat Boha a ostatní. Často prosím Pána, aby mé srdce přetvořil podle srdce svého; abych jím byl nejprve naplněn, a pak mohl milovat všechny tvory; abych nikdy nepomlouval a měl pochopení a omluvu pro nedostatky druhých, protože nemohu zapomenout na to, jakou trpělivost má Bůh se mnou. To pochopení, v němž spočívá skutečná láska, se projevuje také v nezbytném bratrském napomenutí, protože to je nadpřirozený prostředek, kterým pomáháme lidem kolem sebe.***³²

Bratrské napomenutí se rodí z lásky; projevuje se v něm naše přání, aby druzí byli čím dál tím šťastnější.

Někoho bratrsky napomenout může

být někdy náročné, a proto bychom za to měli být vděční.

17. Štěstí nezávisí na dosažených úspěších, ale na lásce, kterou dáváme a dostáváme. Láska našich bratří a sester nám dodává jistotu potřebnou pro to, abychom **vytrvale usilovali o lásku a mír: in hoc pulcherrimo caritatis bello! Snažíme se všem lidem bez rozdílu řeči, národa a společenského stavu přinášet Kristovu lásku.**³³ Víme, jak rád měl náš Otec tuto větu z Písma: *Frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas firma* (Vlg. Př 18,19); bratr, kterému pomáhá bratr, je jako opevněné město.

Don Javier nám při posledních společně strávených besedách často říkal: „Mějte se rádi!“ V této výzvě se jako vždy odrážely úmysly našeho Otce: ***S jakou naléhavostí hlásal svatý apoštol Jan mandatum novum — abyste se milovali***

navzájem. Poklekl bych před vámi, aniž bych hrál nějakou komedii — volá po tom mé srdce — a požádal vás pro Lásku Boží, abyste se měli rádi, abyste si pomáhali, podávali si pomocnou ruku a uměli si odpouštět. Odmítejte tedy pýchu, buďte soucitní i laskaví k bližním. Poskytujte si vzájemnou pomoc v modlitbě a upřímném přátelství.³⁴

Apoštolát přátelství a důvěry

18. Sv. Josemaría již v prvních letech Opus Dei hovořil o konkrétním způsobu hlásání evangelia uprostřed světa, ke kterému nás zve Bůh:

Musíte přivádět duše k Bohu vhodným slovem, které před nimi otevře apoštolské horizonty; diskrétně míněnou radou, která jim pomůže nahlížet na problémy z křesťanského hlediska; laskavým rozhovorem, který je naučí lásce: pomocí apoštolátu, který jsem

***jednou nazval apoštolátem
přátelství a důvěry.***³⁵—

Opravdové přátelství – podobně jako láska, která vyzdvihuje jeho lidský rozměr na nadpřirozenou rovinu – je samo o sobě hodnotou: není to prostředek ani nástroj k získání společenských výhod, i když je s sebou může nést (podobně jako nevýhody). Náš Otec nás pobízí k tomu, abychom měli mnoho přátel, a při tom nám klade na srdce: ***Jistě nebudete, děti moje, brát přátelství jako způsob, jak proniknout do společnosti – to by poškodilo jeho vnitřní hodnotu –, ale jako základní a nejnaléhavější požadavek bratrství, které jsou křesťané povinni upevňovat mezi lidmi, ať jsou jakkoli rozdílní.***³⁶—

Přátelství má *vnitřní hodnotu*, protože je vyjádřením upřímného zájmu o druhou osobu. „Samo přátelství je apoštolát; samo

přátelství je dialog, v němž předáváme a dostáváme světlo; v němž se ve vzájemně otevřených obzorech rodí plány; v němž máme radost z toho, co je dobré, a jsme si oporou v tom, co je obtížné; v němž je nám spolu dobře, protože Bůh chce, abychom byli šťastní.“³⁷ —

Věrné a upřímné přátelství nelze používat jako nástroj: přítel se chce s přítelem čistě jen podělit o dobro, které zakouší ve svém životě.

Obyčejně se tak děje, aniž by si toho byl vědom, skrze osobní příklad, radost a ochotu sloužit, která se projevuje v tisíci drobnostech.

„Nicméně důležitost svědectví neznamená, že bychom neměli říkat pravdu. Proč bychom neměli mluvit o Ježíši, proč bychom neměli druhým vyprávět o tom, že on nám dává sílu k životu, že je krásné s ním rozprávět, že nám prospívá, když rozjímáme o jeho slovech?“³⁸ — Je-li je přátelství pravé, vyústí přirozeně ve

vzájemnou důvěru, ohleduplnost a úctu ke svobodě.

19. Přátelé spolu také přirozeně tráví hodně času: rozmlouvají spolu při procházkách nebo u společného stolu, společně sportují, sdílejí kulturní záliby, chodí na výlety atd. Krátce řečeno, přátelství a důvěra vyžaduje čas; bez důvěry není přátelství. ***Když ti mluvím o „apoštolátu přátelství“, myslím tím „osobní“ přátelství, plné oběti, upřímné: od ty k ty, od srdce k srdci.***³⁹ Když je přátelství opravdové, když je zájem o druhou osobu upřímný a stává se tématem naší modlitby, pak je společně trávený čas vždy apoštolský: vše je bez rozdílu přátelství a apoštolát.

Proto je přátelství po lidské i nadpřirozené stránce tak důležité. Znovu vám to, jako již tolikrát od založení Díla, opakuji: buďte přáteli svých přátel, buďte

upřímnými přáteli a váš apoštolát, váš dialog s druhými bude velmi plodný.⁴⁰ Nejde o to mít přátele proto, abychom mohli dělat apoštolát, ale o to, aby Boží Láska přetvářela naše vztahy s přáteli tak, aby se staly opravdovým apoštolátem.

20. Přátelství bývá z velké části neočekávaným darem, a proto také vyžaduje trpělivost. Špatná zkušenost nebo předsudky mohou někdy zapříčinit, že nějakou chvíli trvá, než ze vztahu s druhou osobou vznikne přátelství. Podobně zde mohou být na obtíž obavy, lidské ohledy či předpojatost. Je dobré vžít se do situace druhých a být trpělivý. Měli bychom být jako Ježíš Kristus, který je ***ochotný hovořit se všemi, dokonce i s těmi, kteří, jako Pilát, nechtějí poznat pravdu.***⁴¹

Existuje mnoho ušlechtilých způsobů, jak evangelizovat, ale

hlavním apoštolátem Díla bude vždy přátelství. Tak nás to naučil náš Otec: ***Lze říci, mé drahé děti, že nejbohatší plody činnosti Opus Dei získávají jeho členové osobně, skrze apoštolát příkladu a věrného přátelství, které je poutá k druhým v práci, na univerzitě, v továrně, v kanceláři, v dolech nebo na poli.***⁴² Učme se pečovat o své přátele, aniž bychom přitom zanedbávali své povinnosti.

21. Své přátele můžeme také zapojit do společných apoštolských činností, které probíhají v našich centrech nebo v rámci apoštolských iniciativ: ***Přátelství a vztah, který vás s někým spojuje, se později prohloubí částečně také díky tomu, že váš přítel začne rád a s chutí pravidelně docházet do centra Opus Dei, kde mu řekli, že se má cítit jako doma; k tomu se později samozřejmě přidá i přátelství se***

všemi, se kterými se tam pozná a sblíží.⁴³

22. Pod apoštolát přátelství spadá také apoštolát *ad fidei* s lidmi, kteří vyznávají jinou víru: ***Dcery a synové moji: víra, pevná víra, která jedná s láskou, veritatem facientes in caritate*** (srov. Ef 4,15). ***Držte se toho ve vztahu s odloučenými bratry a s nekřesťany. Ke všem přistupujte s láskou, přátelsky. Nikdo z lidí, kteří se někdy zapojili do našich společných činností, nebyl nikdy obtěžován kvůli svému náboženskému přesvědčení: s nikým o své víře nemluvíme, pokud sám nechce.***⁴⁴

23. Na těchto stránkách jsem vám chtěl připomenout, že všichni potřebujeme přátelství, dar od Boha, který přináší útěchu a radost. ***Člověk byl Bohem stvořen tak, že nemůže s ostatními nesdílet, co cítí ve***

*svém srdci: zažil-li radost, jakási síla v něm ho nutí, aby si zpíval a usmíval se, aby si přál, aby se i ostatní na jeho štěstí nějakým způsobem podíleli; zaplaví-li mu duši bolest, přeje si zase, aby kolem něj bylo ticho, které mu připomene, že ho druzí chápou a respektují. Dcery a synové moji, člověk potřebuje, my všichni se potřebujeme navzájem podpírat, abychom mohli kráčet životem, abychom mohli uskutečňovat své sny, překonávat překážky a těšit se z plodů své práce. Proto je přátelství po lidské i nadpřirozené stránce tak důležité.*⁴⁵

První mladí lidé, kteří ve třicátých letech poznali Dílo, cítili kolem našeho Otce nefalšovanou atmosféru přátelství. To bylo to první, co je k němu přitahovalo a co je v těžkých chvílích spojovalo. Přátelství rozmnožuje radost a poskytuje útěchu v bolesti; křesťan svým

přátelům přeje to největší možné štěstí – přátelství s Ježíšem Kristem. Prosme tedy se sv. Josemariou: *Ježíši, dej nám srdce podle srdce tvého!*⁴⁶ To je ta správná cesta. Jedině tehdy, když budeme smýšlet jako Kristus – *Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš* (Flp 2,5) –, budeme moci prostřednictvím přátelství přinášet do svých domovů, do pracovního prostředí a všude tam, kde jsme, skutečnou radost.

S láskou vám žehná

váš Otec

Fernando

Řím, 1. listopadu 2019.

Slavnost Všech svatých

Copyright © Prelatura Sanctæ Crucis
et Operis Dei

(Žádná část tohoto textu nesmí být zveřejňována bez výslovného souhlasu držitele autorských práv)

(*Pro manuscripto*)

1 *Pastýřský list* (14. února 2017), 9.

2 Sv. Josemaría, *Dopis* (24. října 1965), 10.

3 Benedikt XVI., encyklika *Deus Caritas est* (25. prosince 2005), 17.

4 František, apoštolská exhortace *Christus vivit* (25. března 2019), 154.

5 Sv. Josemaría, *Dopis* (31. května 1943), 8.

6 Sv. Josemaría, *Dopis* (11. března 1940), 70.

7 Srov. sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologiae* II-II, q. 23, a. 1, c.

8 Sv. Jan Pavel II., *Promluva* (18. února 1981).

9 Benedikt XVI., *Promluva* (15. září 2010).

10 František, apoštolská exhortace *Christus vivit*, 152.

11 Sv. Josemaría, *Boží přátelé*, 225.

12 Sv. Řehoř Naziánský, *Kázání* 43.

13 *Tamtéž*.

14 Sv. Josemaría, *Výheň*, 565.

15 Sv. Augustin, *Vyznání*, Kniha IV, Hlava IV.

16 Sv. Jan Pavel II., apoštolský list *Novo Millenio ineunte* (6. ledna 2001), 43.

17 Sv. Josemaría, *Dopis* (9. ledna 1951), 30.

18 Sv. Josemaría, *Dopis* (24. října 1965), 10.

19 *Brázda*, 746. Srov. *Cesta*, 463.

20 Sv. Augustin, *Kniha o vyučování katechumenů*, 15, 23.

21 Sv. Josemaría, *Dopis* (8. srpna 1956), 38.

22 Sv. Josemaría, *Dopis* (24. října 1965), 2.

23 Sv. Josemaría, *Dopis* (31. května 1954), 23.

24 Sv. Josemaría, *Výheň*, 943.

25 Sv. Josemaría, *Dopis* (11. března 1940), 71.

26 *Pastýřský list* (9. ledna 2018), 14.

27 Sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologiae* II-II, q. 23, a. 1, c.

28 *Pastýřský list* (9. ledna 2018), 13.

29 Bl. Álvaro, Předmluva ke knize *Boží přátelé*.

30 Sv. Josemaría, *Dopis* (29. září 1957), 76.

31 Slova sv. Josemaríi citovaná bl. Álvarem v: *Cartas de familia I*, 115.

32 Sv. Josemaría, Poznámky z rodinného setkání (říjen 1972).

33 Sv. Josemaría, Poznámky z rozjímání (29. února 1964).

34 Sv. Josemaría, *Výheň*, 454.

35 Sv. Josemaría, *Dopis* (24. března 1930), 11.

36 Sv. Josemaría, *Dopis* (11. března 1940), 54.

37 *Pastýřský list* (9. ledna 2018), 14.

38 František, apoštolská exhortace *Christus vivit*, 176.

39 Sv. Josemaría, *Brázda*, 191.

40 Sv. Josemaría, *Dopis* (24. října 1965), 16.

41 *Tamtéž*, 12.

42 Sv. Josemaría, *Dopis* (11. března 1940), 55.

43 Sv. Josemaría, *Dopis* (24. října 1942), 18.

44 Sv. Josemaría, *Dopis* (24. října 1965), 62.

45 *Tamtéž*, 16.

46 Srov. sv. Josemaría, *Brázda*, 813.

.....